

Ε2 ΤΟ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΚΟ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑ ΣΤΑΘΕΡΟΠΟΙΕΙΤΑΙ

Κόμματα στην Αθήνα	- Μετά τη λήξη των Περσικών πολέμων: κυριαρχούν δύο κόμματα, το αριστοκρατικό και το δημοκρατικό. - Το πολίτευμα, όπως το οργάνωσε ο Κλεισθένης, γίνεται όλο και περισσότερο δημοκρατικό. - Ο Μιλτιάδης και ο Θεμιστοκλής (πρωταγωνιστές Περσικών πολέμων), πεθαίνουν ο ένας στη φυλακή και ο άλλος στην εξορία. - Οι κύριοι εκπρόσωποι της νέας πολιτικής γενιάς, ο Κίμων (αριστοκρατικό κόμμα) και ο Περικλής (δημοκρατικό), υπακούουν στις αποφάσεις της κοινότητας. - Ο Κίμων εξοστρακίζεται το 461 π.Χ. - Επιστρέφει και πεθαίνει πολιorkώντας τη Σαλαμίνα της Κύπρου - και νικά τους Πέρσες (449 π.Χ.). - Ο ίδιος ο Περικλής δεν είναι παρά ο πρώτος ανάμεσα στους πολίτες. - Ο Περικλής (οικογένεια των Αλκμεωνιδών και μαθητής του φιλόσοφου Αναξαγόρα), εμφανίζεται στην πολιτική το 462 π.Χ. - Ο Εφιάλτης (ο αρχηγός του δημοκρατικού κόμματος πριν τον Περικλή) και ο Περικλής θα αγωνιστούν για τη δημοκρατικότερη εξέλιξη του πολιτεύματος. - Θα αφαιρέσουν από τον Άρειο Πάγο (αριστοκρατικό δικαστήριο) κάθε πολιτική εξουσία, καθώς και το αποκλειστικό προνόμιο της απονομής της δικαιοσύνης. - Μετά τη δολοφονία του Εφιάλτη ο Περικλής, ως αρχηγός του δημοκρατικού κόμματος, θα αρχίσει να εφαρμόζει το προσωπικό του πολιτικό πρόγραμμα. - Για τον Περικλή δημοκρατία σημαίνει ισότητα όλων των πολιτών απέναντι στο νόμο αλλά συγχρόνως και δυνατότητα για όλους να διάγουν μια άνετη ζωή. - Μεταρρυθμίσεις Περικλή: α) μισθοφορία (οι φτωχοί Αθηναίοι λάμβαναν μισθό για να παρακολουθούν τις συνεδριάσεις της Εκκλησίας του Δήμου, β) θεωρικά (οι φτωχοί Αθηναίοι λάμβαναν χρήματα για το εισιτήριο του θεάτρου), γ) χτίζει τα έργα στην Ακρόπολη.
Μετά τους Περσικούς πολέμους	
Περικλής	
Μεταρρυθμίσεις Περικλή	
Ειρήνη του Καλλία	- Η Ειρήνη του Καλλία εξασφαλίζει για τους Αθηναίους την ειρήνη με τους Πέρσες και την απόλυτη κυριαρχία στο Αιγαίο. Τριακοντούτεις σπονδαί: ειρήνη για τριάντα χρόνια ανάμεσα σε Αθήνα και Σπάρτη το 446 π.Χ.
Τριακονταετής Ειρήνη	

Ορισμοί: Μισθοφορία, Θεωρικά, Ειρήνη του Καλλία, Τριακοντούτεις σπονδαί

3. Η ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑ ΤΟΥ ΠΟΛΙΤΕΥΜΑΤΟΣ. ΟΙ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΕΣ

Εξέλιξη δημοκρατικού πολιτεύματος	- Μέχρι το 462 π.Χ., το αθηναϊκό πολίτευμα λειτουργούσε περίπου όπως το είχε διαμορφώσει ο Κλεισθένης. - Στη συνέχεια, το πολίτευμα εξελίσσεται, η λαϊκή συμμετοχή διευρύνεται και ο δήμος ασκεί το σύνολο της εξουσίας.
Όργανα δημοκρατικού πολιτεύματος	- Η Εκκλησία του Δήμου είναι το κυρίαρχο σώμα στη δομή του αθηναϊκού πολιτεύματος. - Όλοι οι ελεύθεροι πολίτες της Αττικής, σύμφωνα με τον νόμο, ήταν μέλη της. - Κατά τις συνεδριάσεις κάθε πολίτης μπορούσε ελεύθερα να εκφράσει τη γνώμη του. - Οι αποφάσεις της Εκκλησίας καθόριζαν την πορεία της πολιτείας σε όλους τους τομείς.
Εκκλησία του Δήμου	
Βουλή των 500	Η Εκκλησία εκλέγει (ένα έτος) τα μέλη της Βουλής των Πεντακοσίων, αλλά τώρα οι αρμοδιότητές της ήταν αυξημένες.
Άρειος Πάγος	- Προετοίμαζε τα κείμενα των νόμων (προβούλευμα): μετά από συζήτηση, τους ψήφισε ή τους απέρριπτε η Εκκλησία. - Μετά τη μεταρρύθμιση του Εφιάλτη, ο Άρειος Πάγος δεν είχε δικαίωμα να ελέγχει τη βουλή.
Εννέα Άρχοντες	- Οι Εννέα Άρχοντες δεν εκλέγονταν πια, αλλά κληρώνονταν· δεν είχαν καμία εξουσία. - Οι Δέκα Στρατηγοί αναδεικνύονται ως οι κύριοι ανώτατοι άρχοντες. Έργο τους είναι η εσωτερική ασφάλεια της πόλης, ο σχεδιασμός της εξωτερικής πολιτικής και η διοίκηση του στρατού και του στόλου
Δέκα Στρατηγοί	
Άρειος Πάγος	- Ο Εφιάλτης αφαίρεσε από τον Άρειο Πάγο την αποκλειστικότητα της απονομής της δικαιοσύνης, αφήνοντάς του μόνο τις περιπτώσεις φόνου εκ προμελέτης και εμπρησμού. - Όλες οι άλλες περιπτώσεις μεταφέρονται στη δικαιοδοσία ενός πολυμελούς λαϊκού δικαστηρίου, της Ηλιαίας, με 6.000 δικαστές, οι οποίοι εκλέγονταν, με θητεία ενός έτους, από την Εκκλησία. Η Ηλιαία χωριζόταν σε 10 τμήματα. Το κάθε τμήμα είχε αρμοδιότητα σε διαφορετικό δικαστικό τομέα και αντιπροσώπευε μία από τις δέκα φυλές της Αθήνας.
Ηλιαία	
Λειτουργίες	Η αθηναϊκή Πολιτεία, με την τόσο έντονη παρουσία σε πανελλήνια κλίμακα, είχε ανάγκη από χρήματα.

Ιστορία Α Γυμνασίου

Επαναληπτικό Φύλλο Ε2-3

Μνημείο για τους πλούσιους Αθηναίους	• Η Αθήνα, με τις λειτουργίες, υποχρέωνε τους οικονομικά ισχυρούς Αθηναίους να προσφέρουν χρήματα. • Οι κυριότερες λειτουργίες ήταν: • η τρηραρχία, δηλαδή η προσφορά χρημάτων για τη συντήρηση ενός κρατικού πλοίου • η χορηγία, δηλαδή η ανάληψη της δαπάνης για το ανέβασμα μιας θεατρικής παράστασης που θα λάμβανε μέρος σε δραματικούς αγώνες • η γυμνασιαρχία: η καταβολή των εξόδων για διατροφή και εκγύμναση αθλητών που θα έπαιρναν μέρος σε «γυμνικούς αγώνες» • τέλος, η εστίαση, δηλαδή η παροχή από έναν πλούσιο πολίτη των χρημάτων για την παράθεση δημόσιου γεύματος στα μέλη της φυλής του σε περίοδο εορτών ή αγώνων. • Τους πλούσιους πολίτες που προσέφεραν μεγάλα ποσά για τις λειτουργίες η Πολιτεία τους τιμούσε, επιτρέποντάς τους να στήσουν αναμνηστικό μνημείο σε περίπτωση νίκης της ομάδας τους σε δραματικούς ή γυμνικούς αγώνες.
--------------------------------------	--

Ορισμοί: Εκκλησία του Δήμου, Βουλή των 500, Ηλιαία, λειτουργίες

ΠΗΓΕΣ

Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ, ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΗΓΕΤΗΣ Ο Περικλής είχε μεγάλο κύρος και μεγάλες ικανότητες, και αποδείχτηκε φανερότατα ανώτερος χρημάτων. Ήταν γι' αυτό σε θέση να συγκρατεί το λαό, χωρίς να περιορίζει την ελευθερία του. Δεν παρασυρόταν από τον λαό, αλλά εκείνος τον καθοδηγούσε. Δεν προσπαθούσε να αποκτήσει επιρροή με παράνομα μέσα και δεν κολάκευε το πλήθος με ρητορείες και είχε τόσο μεγάλο κύρος, ώστε μπορούσε να τους εναντιωθεί και να προκαλέσει την οργή τους. Όταν καταλάβαινε ότι οι συμπολίτες του, από υπεροψία, γίνονταν υπερβολικά τολμηροί, ενώ δεν το επέτρεπαν οι περιστάσεις, τους συγκρατούσε φοβίζοντάς τους με τα λόγια του κι όταν τους έβλεπε φοβισμένους χωρίς λόγο, τους έδινε θάρρος. Έτσι η πολιτεία φαινομενικά ήταν δημοκρατία, ενώ πραγματικά την κυβερνούσε ο πρώτος της πολίτης. Θουκυδίδης Β, 65 (μετ. Άγγ. Βλάχου)	Ο ΠΕΡΙΚΛΗΣ, ΕΝΑΣ ΜΕΓΑΛΟΣ ΗΓΕΤΗΣ Τον Περικλή τον σέβονταν και είχε σημαντικές ικανότητες, και δεν μπορούσαν να τον δωροδοκήσουν. Έτσι μπορούσε να ελέγχει τους Αθηναίους, χωρίς να βάζει όρια στην ελευθερία τους. Δεν ακολουθούσε τον λαό αλλά εκείνος τους οδηγούσε. Δεν προσπαθούσε να αποκτήσει εξουσία με μέσα άδικα και δεν έλεγε ωραία λόγια στον λαό και τον σέβονταν τόσο πολύ, ώστε ήταν δυνατό να είναι εναντίον τους και να τους στρέψει εναντίον του. Όταν διαπίστωνε ότι οι Αθηναίοι, από αλαζονεία, ήταν περισσότερο από ό,τι πρέπει τολμηροί, αλλά η κατάσταση δεν τους άφηνε να είναι τολμηροί, τους σταματούσε δημιουργώντας τους φόβο με όσα έλεγε και όταν διαπίστωνε ότι ήταν φοβισμένοι χωρίς να πρέπει τους ενθάρρυνε. Συνεπώς, η Αθήνα φαινόταν να είναι δημοκρατία αλλά στην πραγματικότητα την εξουσίαζε ο πρώτος ανάμεσα στους πολίτες. Θουκυδίδης Β, 65 (μετ. Άγγ. Βλάχου)
ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ; (μιλάει ο Περικλής) «Το πολίτευμα που έχουμε δε γυρεύει να πάρει τους νόμους από τους ξένους πιο πολύ είμαστε εμείς το παράδειγμα σε μερικούς παρά που ξεσηκώνουμε ό,τι κάνουν οι άλλοι. Το όνομά της, επειδή δε ζούμε στηριγμένοι πάνω στους λίγους παρά στους περισσότερους, είναι η κυριαρχία του δήμου, δημοκρατία.» Θουκυδίδης, Ιστορία, Β' 37, 1 (μετ. Ι.Θ. Κακριδή)	ΤΙ ΕΙΝΑΙ Η ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑ; (μιλάει ο Περικλής) Το πολίτευμά μας δεν παίρνει τους νόμους από άλλες πόλεις αλλά περισσότερο εμείς είμαστε παράδειγμα για κάποιους παρά αντιγράφουμε (τους νόμους) από αυτούς. Το όνομα του πολιτεύματος, επειδή δεν έχουν την εξουσία οι λίγοι αλλά οι πολλοί, είναι η εξουσία του λαού (δημοκρατία). Θουκυδίδης, Ιστορία, Β' 37, 1 (μετ. Ι.Θ. Κακριδή)
Ο ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΗΛΙΑΙΑΣ Ο όρκος που έδιναν οι δικαστές της Ηλιαίας, όταν αναλάμβαναν τα καθήκοντά τους: «Θα ψηφίζω σύμφωνα με τους νόμους. Στην περίπτωση που κάτι δεν προβλέπεται από το νόμο, θα αποφασίζω αυτό που είναι δίκαιο, χωρίς να παρασύρομαι από τη φιλία ή την έχθρα. Θα ψηφίζω λαμβάνοντας αποκλειστικά υπόψη αυτό που έχει κατατεθεί στο δικαστήριο. Θα ακούω με την ίδια προσοχή και τα δύο αντίδικα μέρη. Ορκίζομαι στο Δία, τον Απόλλωνα και τη Δήμητρα».	Ο ΟΡΚΟΣ ΤΩΝ ΔΙΚΑΣΤΩΝ ΤΗΣ ΗΛΙΑΙΑΣ Ο όρκος των δικαστών της Ηλιαίας όταν γίνονταν δικαστές: «θα αποφασίζω με βάση τους νόμους. Αν ο νόμος δεν αναφέρει κάτι, θα παίρνω απόφαση με βάση τη δικαιοσύνη, χωρίς να επηρεάζομαι από φιλίες ή έχθρες. Θα αποφασίζω εξετάζοντας μόνο όσα έχουν ειπωθεί στο δικαστήριο. Θα ακούω με την ίδια προσοχή και τον κατήγορο και τον κατηγορούμενο. Ορκίζομαι στο Δία, τον Απόλλωνα και τη Δήμητρα».
ΕΝΑΣ ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚΘΕΤΕΙ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Όταν ο Θεόπομπος ήταν επώνυμος άρχοντας, αφού ορίστηκε χορηγός σε τραγωδία, ξόδεψα 3.000 δραχμές και δύο μνες. Αργότερα, τότε που πήρα το βραβείο για την προετοιμασία ανδρικού χορού 2.000 δραχμές και άλλες 800 δραχμές για τους χορευτές του πυρρίχιου στα μεγάλα Παναθήναια. Επίσης πήρα το βραβείο ως χορηγός χορού στα Διονύσια και ξόδεψα, μαζί με την ανάθεση του τρίποδα, 3.000 δραχμές. Λυσίας, Απολογία δωροδοκίας, 1-3 (μετ. Β.Σ.)	ΕΝΑΣ ΠΛΟΥΣΙΟΣ ΑΝΘΡΩΠΟΣ ΕΚΘΕΤΕΙ ΤΑ ΕΞΟΔΑ ΜΙΑΣ ΛΕΙΤΟΥΡΓΙΑΣ Όταν ο Θεόπομπος ήταν επώνυμος άρχοντας, καθώς έγινα χορηγός σε τραγωδία, πλήρωσα 3000 δραχμές και δύο μνες. Έπειτα, όταν πήρα το βραβείο για τον ανδρικό χορό (έδωσα) 2000 δραχμές και ακόμα 800 δραχμές για τους χορευτές του πυρρίχιου στα μεγάλα Παναθήναια. Ακόμη πήρα βραβείο ως χορηγός χορού στα Διονύσια και πλήρωσα, μαζί με τον τρίποδα, 3000 δραχμές. Λυσίας, Απολογία δωροδοκίας, 1-3 (μετ. Β.Σ.)

Ιστορία Α Γυμνασίου
Επαναληπτικό Φύλλο Ε2-3

Ε2

1. Να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου με κριτήριο το περιεχόμενό τους.

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Στην Αθήνα υπήρχε ένα κόμμα, το δημοκρατικό.	
2	Σημαντικός Αθηναίος στρατηγός κατά τους Περσικούς πολέμους ήταν ο Κίμων.	
3	Ο Κίμων ήταν υπέρ του αριστοκρατικού κόμματος.	
4	Ο Εφιάλτης ήταν αρχηγός του δημοκρατικού κόμματος πριν τον Περικλή.	
5	Ο Μιλτιάδης και ο Θεμιστοκλής είχαν καλό τέλος.	
6	Ο Κίμων εξοστρακίστηκε από τους Αθηναίους και επέστρεψε στην Αθήνα.	
7	Ο Κίμων πέθανε σε μάχη εναντίον των Σπαρτιατών.	
8	Από τον Εφιάλτη και τον Περικλή η Ηλιαία έχασε τις εξουσίες της.	
9	Τον Περικλή δεν τον ενδιέφερε η άνετη ζωή των συμπολιτών του.	
10	Ο Περικλής δεν έχει σχέση με τα έργα στην Ακρόπολη.	

2. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

Η μισθοφορία έχει σχέση: α. με την Ηλιαία β. με τον Άρειο Πάγο γ. με την Εκκλησία του Δήμου δ. με τους 9 άρχοντες	Τα θεωρικά έχουν σχέση: α. με τον στρατό β. με το θέατρο γ. με τη γλυπτική δ. με τη ζωγραφική	Η Ειρήνη του Καλλία είναι ειρήνη ανάμεσα σε: α. Αθηναίους-Σπαρτιάτες β. Σπαρτιάτες-Πέρσες γ. Αθηναίους-Πέρσες δ. Σπαρτιάτες-Κορινθίους	Οι Τριακοντούται Σπονδαί είναι ειρήνη ανάμεσα σε: α. Αθηναίους-Σπαρτιάτες β. Σπαρτιάτες-Πέρσες γ. Αθηναίους-Πέρσες δ. Σπαρτιάτες-Κορινθίους
---	---	--	---

Ε3

3. Να σημειώσετε Σωστό ή Λάθος δίπλα σε κάθε περίοδο λόγου με κριτήριο το περιεχόμενό τους.

	Περίοδοι Λόγου	Σωστό/Λάθος
1	Οι δέκα στρατηγοί κληρώνονταν.	
2	Ο Εφιάλτης αφαίρεσε πολλές αρμοδιότητες από την Ηλιαία.	
3	Οι λειτουργίες ήταν ένα είδος φόρου για τους πλούσιους Αθηναίους.	
4	Οι πλούσιοι πολίτες που επιτύγχαναν στις λειτουργίες μπορούσαν να στήσουν αναμνηστικό μνημείο.	
5	Οι Εννέα Άρχοντες κληρώνονταν.	
6	Τις αποφάσεις στην αθηναϊκή δημοκρατία τις έπαιρνε η Βουλή των 500.	
7	Οι Δέκα Στρατηγοί ήταν οι Αθηναίοι με τη μεγαλύτερη εξουσία.	
8	Ο Άρειος Πάγος ήταν, στα χρόνια της δημοκρατίας, το σημαντικότερο δικαστήριο της πόλης.	
9	Η Ηλιαία είχε 600 δικαστές.	
10	Η Βουλή των 500 προετοίμαζε τα κείμενα των νόμων (προβούλευμα).	

4. Να επιλέξετε τη σωστή απάντηση:

Η τριηραρχία ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή	Η εστίαση ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή	Η χορηγία ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή	Η γυμνασιαρχία ήταν λειτουργία σχετική με: α. ένα πολεμικό πλοίο β. θεατρικό έργο γ. αγώνες γυμναστικής δ. γεύμα σε μία γιορτή
--	---	---	--